

Předkládací zpráva

k Programům schváleným vládou za účelem dosažení ekonomického přínosu pro Českou republiku

V současné době probíhá realizace již šesti migračních projektů a režimů zvláštního zacházení určených pro pracovní migranty ze třetích států, které byly postupně zahajovány v průběhu let 2012 až 2018:

1. Fast Track: Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné a lokalizované zaměstnance a statutární orgány zahraničních investorů;
2. Welcome Package pro investory;
3. Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny a Indie (tzv. Projekt Ukrajina a Indie);
4. Režim zvláštního zacházení pro kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny (tzv. Režim Ukrajina);
5. Režim Ostatní státy (Mongolsko, Filipíny a Srbsko);
6. Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství, potravinářství a lesnictví z Ukrajiny.

Projekty a režimy jsou určeny k podpoře pracovní migrace do ČR z vybraných třetích států, z nichž hlavní místo zaujímá Ukrajina jako nejvýznamnější zdrojová země. Vzájemně se liší cílovými skupinami cizinců, okruhem zdrojových zemí pracovní migrace a kritérii pro zařazení cizinců i jejich českých zaměstnavatelů. Kromě prvních dvou výše uvedených projektů, které byly vytvořeny na základě meziresortní dohody, byly ostatní projekty a režimy spouštěny, kapacitně navyšovány a rozšiřovány na další třetí státy na základě usnesení vlády.¹

¹ Výčet těchto usnesení je následující:

- 1) usnesení vlády ze dne 9. listopadu 2015 č. 912 k pilotnímu projektu Zvláštní postupy pro vysoce kvalifikované zaměstnance z Ukrajiny;
- 2) usnesení vlády ze dne 2. května 2016 č. 402 ke Koncepti navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty;
- 3) usnesení vlády ze dne 27. července 2016 č. 703 k realizaci Koncepte navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty;
- 4) usnesení vlády ze dne 8. února 2017 č. 105 k Situační zprávě o realizaci Koncepte navýšení kapacity Ministerstva zahraničních věcí České republiky a Ministerstva vnitra České republiky za účelem vyřízení vyššího množství žádostí o zaměstnanecké karty;
- 5) usnesení vlády ze dne 21. srpna 2017 č. 572 o projektu Zvláštní postupy pro pracovníky do zemědělství a potravinářství z Ukrajiny;
- 6) usnesení vlády ze dne 31. ledna 2018 č. 79 o Režimech za účelem efektivního a cíleného příjmu žádostí o zaměstnanecké karty na zastupitelských úřadech České republiky;
- 7) usnesení vlády ze dne 22. června 2018 č. 416 o režimech za účelem efektivního a cíleného příjmu žádostí o zaměstnanecké karty na zastupitelských úřadech České republiky, režim ostatní státy – rozšíření o Srbsko;
- 8) bude doplněno budoucí usnesení k navýšení kapacity Režimu Ukrajina, které aktuálně projednává vláda.

Realizaci projektů a režimů zajišťují ministerstva zahraničních věcí, vnitra, průmyslu a obchodu, práce a sociálních věcí, zdravotnictví a zemědělství. V zájmu zajištění dostatečných personálních kapacit pro realizaci projektů a režimů vláda schvalovala změny systemizace služebních a pracovních míst na těchto ministerstvech. Projekty a režimy jsou realizovány v úzké spolupráci s podnikatelskými reprezentacemi.

Navržené usnesení vlády má následující cíle:

1. Transformovat stávající migrační projekty a režimy zvláštního zacházení založené na usneseních vlády nebo meziresortních dohodách v programy schválené vládou za účelem ekonomického přínosu pro ČR (dále jen „programy schválené vládou“), které jsou zakotveny v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.
2. Provázat programy schválené vládou s nařízením vlády (vydaným na základě zmocnění stanoveným v zákoně o pobytu cizinců), kterým se stanoví maximální počty žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání, žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování a žádostí o zaměstnaneckou kartu, které lze podat na zastupitelském úřadu. Kvóty stanovené tímto nařízením budou samostatně nastaveny pro žádosti podávané v rámci jednotlivých programů a pro žádosti podávané mimo ně.
3. Zredukovat vysoký počet projektů a režimů (šest) na poloviční počet programů a více sjednotit současné podmínky realizace a kritéria pro zařazování cizinců a jejich zaměstnavatelů.

V první části předkládaného materiálu (A) jsou uvedeny informace o vyhodnocení dosavadní realizace projektů a režimů:

- představují úspěšný model řízení pracovní migrace a jejich dosavadní realizace poskytla řadu cenných zkušeností;
- oslovily cílovou skupinu zaměstnavatelů i cizinců;
- fungují jako transparentní mechanismus výběru zaměstnavatelů, kterým je v migračním procesu poskytnuto přednostní zacházení při získávání zahraničních pracovníků;
- snižují rizika spojená s pracovní migrací, neboť vylučují neseriózní podnikatelské subjekty z migračního procesu;
- umožňují cíleně poskytnout výhody kvalifikovaným zahraničním pracovníkům, na jejichž příchodu má český stát zájem;
- kvóty nastavené pro jednotlivé projekty a režimy zabraňují přetížení migračního systému a umožňují orgánům státní správy určit adekvátní personální kapacity pro zajištění realizace projektů a režimů.

Ve druhé části materiálu (B) je obsažen nový model programů schválených vládou. Budou existovat celkem tři programy:

- 1) Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec;
- 2) Program kvalifikovaný zaměstnanec (určený pro středně a nízko kvalifikované migranty);
- 3) Program klíčový a vědecký personál (určený pro specialisty a manažery nadnárodních firem investujících v ČR, výzkumných organizací, technologických společností a obchodních společností typu start-up).

Všechny cílové skupiny zahraničních pracovníků, na něž jsou zaměřeny dosavadní projekty a režimy, jsou zahrnuty i v cílových skupinách Programů. Výjimku budou představovat pouze cizinci, kteří tvoří část cílové skupiny projektu Zvláštní postupy pro pracovníky do

zemědělství, potravinářství a lesnictví z Ukrajiny. Tato skupina, kterou tvoří žadatelé o dlouhodobá víza za účelem sezónního zaměstnání a může zahrnovat i nekvalifikované pracovníky, bude moci využívat nově zavedený institut mimořádného pracovního víza.

Účastníkům Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Program klíčový a vědecký personál budou v zájmu podpory jejich migrace do ČR poskytnuty další výhody, které jim zákon o pobytu cizinců umožňuje přiznat. Jedná se především o zjednodušení administrativy spojené s žádostí o zaměstnaneckou kartu.

V souvislosti s novelou zákona o pobytu cizinců na území ČR, bude s pravděpodobnou účinností od 1. 1. 2021 zavedena povinnost cizincům nově přichozím do ČR zúčastnit se jednodenního adaptačně-integračního kurzu. Od zaměstnavatelů zařazených do Programu kvalifikovaný zaměstnanec bude vyžadováno, aby v této věci svým zaměstnancům poskytovali součinnost. Účastníci Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu klíčový a vědecký personál budou naopak této povinnosti zproštěni.

Novela rovněž omezí možnost změny zaměstnavatele v případě držitele zaměstnanecké karty, který do ČR přicestoval na základě vládou schváleného programu. Cizinec bude mít nárok na změnu nejdříve po uplynutí doby, na kterou byla zaměstnanecká karta vydána, pokud dřívější změnu zaměstnavatele výslovně neumožní podmínky příslušného programu. V předkládaném návrhu je uvedeno, že účastníci Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu kvalifikovaný zaměstnanec budou moci měnit zaměstnavatele nejdříve po uplynutí 6 měsíců od vydání zaměstnanecké karty a účastníci Programu klíčový a vědecký personál budou moci měnit zaměstnavatele bez časového omezení.

Vláda zmocní Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci, aby v programech prováděl vhodné změny. K projednání těchto změn bude Koordinační orgán iniciovat dialog se sociálními partnery v pracovním týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků. Koordinační orgán nebude oprávněn vytvářet nové programy nebo ukončovat programy již zahájené ani nebude měnit kritérium minimální výše mzdy či platu cizince zařazovaného do programu. Taková opatření budou nadále možná jen na základě usnesení vlády. Koordinační orgán nebude rozhodovat ani o maximálním objemu pracovní migrace z jednotlivých třetích států v rámci programů, ten bude stanoven výhradně nařízením vlády.

Za účelem informování zaměstnavatelů bude Ministerstvo vnitra na svých internetových stránkách zveřejňovat aktuální verzi programů.